

Ženski vestnik.

x Gospodinska šola v Repnjah na Kranjskem. Z majem se prične na kranjski deželni gospodinski šoli v Repnjah na Gorenjskem letni učni tečaj. Vpisovanje se vrši od 2. do 4. maja, 5. maja je pa pričetek rednega pouka. Opozarjamo torej mi vse tiste starše, ki se zavečajo, kako potrebna je dandanes gospodinska izobrazba za vsako, še tako priprosto gospodinjico, da pošljejo svoje odrasle hčere (od 16. leta naprej) v ta tečaj. Tu se pod spretnim vodstvom in vednim nadzorstvom šolskih sester gojenke skozi 6 mesecev veščajo v vseh, za dobro gospodinjico važnih predmetih. Poleg kuhanja, šivanja, pranja, likanja itd., vadijo se gojenke tudi v živinoreji, poljedelstvu, vrtnarstvu, mlekarstvu, sadjarstvu; poučujejo se v odgojstvu, zdravilstvu, splošni omiki in olik in se vadijo in utrjujejo v lepem krščanskem življenju. Vsi predmeti se poučujejo tudi praktično, ker ima zavod v oskrbi veliko posestvo, živino, vrtove itd. Na željo starišev se gojenke tudi lahko učijo nemškega jezika. Tečaj traja do konca oktobra. Za hrano, stanovanje in sploh za vso oskrbo se plača mesečno 30 K. Vse druge podrobnosti glede obleke, perila itd. se izvedo osebno ali pismeno pri vodstvu deželne gospodinske šole v Repnjah, pošta Vodice, železniška postaja Vižmarje nad Ljubljano, Gorenjsko, Kranjsko. — Stajarske Slovenke, ne zamudite ugodne priložnosti!

x Nemški strah pred poljskim ženstvom. Nemci so začeli svojo posebno pozornost posvečati strokovnim organizacijam poljskega ženstva, ki jih smatrajo za posebno nevarno umetnemu nemštvu v Poznaniu. Dne 19. p. m. so sklicali v uradne prostore na seljevalne komisije v Poznaniu obilno obiskani shod, kateremu je predsedovala žena predsednika naseljevalne komisije, gospa dr. Gramsch. Na dnevnem redu je bilo vprašanje, kako ustvariti protiutež proti vedno naraščajočim strokovnim organizacijam Poljakinj. Sklenili so, da se s sodelovanjem najširših slojev ustanovi nemški deklinski dom, v katerega se bodo sprejemala dekleta v oskrbo in strokovno izobrazbo. Po deželi se bodo pa osnovali krajevni odbori. Upajmo, da se bo Nemcem tudi to sredstvo za umetno vzdrževanje in razširjanje nemštva med Poljaki tako slabo obneslo kakor vsa dosedanja.

x Volilna pravica za ženske v Ameriki. Spodnja zbornica države Novi Jork je sprejela z veliko večino resolucijo, po kateri se bo v letu 1915. raz-

pravljalo o vprašanju, ali naj se da ženski volilna pravica ali ne. Volilno pravico utegnejo dobiti omožne ženske, ki bivajo v državi najmanj 5 let.

x Ženske v občinski upravi. V Vratislavi je bilo v odbor mestne bolnišnice izvoljenih več ženskih članov s pravico glasovanja. Na mestnem uradu za pravna pojasnila v občno korist v Kolinu na Nemškem je s 11. januarjem t. l. nastavljena tudi ena juristinja (pravnica).

x Prokletstvo razporoke v Ameriki. Novojeorška državna komisija, ki preiskuje vpliv razporoke, je dne 15. marca t. l. poročala, da se je v zadnjih 40 letih v Združenih državah v Ameriki ločilo 1,850.000 zakonskih parov. Samo v pretečenem letu je bilo nad 100.000 razporok. Nad 70.000 otrok je bilo s tem orpanih svojih očetov in mater. Te številke jasno govorijo, kako škodljiv bi bil civilni zakon, za katerega se pehajo razni svobodomiselnici v Avstriji, tudi v državnem oziru.

x Časnikarice v Londonu. V Londonu je toliko časnikaric po poklicu, da so si že leta 1894. ustanovile svoje lastno društvo, ki šteje nad 400 članic. Nastavljene so pri vseh londonskih listih.

x Ženske v odvetniškem poklicu na Ruskem. Sedaj je tudi komisija ruskega državnega sveta sprejela zakonski načrt, s katerim se ženstvu dovoljuje izvrševanje pravnega zastopstva.

Redka zvestoba. Poročajo nam: Dne 9. marca je umrla v Ljubljani 79letna kuharica Metka Trontelj, imejateljica jubilejne kolajne za 40letno zvesto službovanje. Pokojnica je skozi dolgih 54 let služila pri eni in isti družini pok. ljubljanskega odvetnika dr. Antona Pfeffererja; ves ta čas je bila vzor nesebičnega izpolnjevanja dolžnosti, požrtvovalnosti in ljubeče vdanosti do gospodarjeve družine. Zgledi take velike zvestobe so vedno redkejši, zato zasluži pokojnica tem častnejši spomin.

x Ženski župan. V francoskem mestecu Verdore so pred kratkim izvolili ženskega župana. Staro pravilo je bilo namreč v tem mestu, da niso bili meščani zadovoljni z nobenim županom. Na vsakem so našli kak pogrešek, najsi je imel najboljše zmožnosti. Zatorej sta sklenili obe stranki, liberalna in socialistična, da naj bo v bodoče župan — v kiki. Če bodo s tem zadovoljni, bo pokazala bodočnost.

x Hiter kuhar. V sedanjih pariški kuharski razstavi se prirejajo tudi kuharske tekme. Prve se je udeležilo 14 kuharjev in kuharic. Napraviti so morali raco na najfinejši kuharski način. Vsak tekmovalec

je dobil že usmrčeno raco, vse druge potrebne stvari in priprave in špiritovko za kuhanje. Že tekom prvih sedmih minut je neki 24letni kuhar raco skozi in skozi prepekel, napravil ostro rjavo omačo, raco po vseh pravih umetnostih razrezal in jo zložil na krožnik. Vsi ostali tekmovalci in tekmovalke so rabili še enkrat toliko časa, vkljub temu pa njihova pečenka niti od daleč ni bila tako fina kakor prvega. Mož je torej spominski zlat, ki se mu je priznal, pošteno zaslužil. Navzoče kuharice niso bile nič kaj posebno zadovoljne, da jih je oni kuhar v njih umetnosti nadkrilil.

x Katere žene najdalje žive? Menda Skandinavke. Glasom podatkov švedskega osrednjega statističnega urada je ob zadnjem ljudskem štetju živelo na Švedskem 20 nad 100 let starih žensk. V 10letju 1890 do 1900 je na vsakih 1000 žena umrlo: na Norveškem 185, na Švedskem 187 in na Danskem 188. V istem času je umrlo na vsakih 1000: v Nemčiji 227, Italiji 232, in v Avstriji celo 251 žena. Od leta 1909. je umrljivost med Skandinavkami zopet padla za eno tiso. činko. Skandinavke ne pijejo alkoholnih pijač.

x Le pridno se učite, dekleta! V nekem vestfalskem mestu je trgovska šola za deklice, ki je zelo dobro obiskana. Izpit je napravilo 56 gojenk. Šolski nadzornik jih je nato nagovoril ter končal sledeče: „Drago gojenke! Učile ste se zelo pridno in končale svoje študije z dobrim uspehom. Zdaj glejte, da se omožite, kajti za sedaj pač ni upanja, da bi dobile kako službo.“ — Menda velja to tudi pri nas.

x Telefonistinja na Nemškem. Nemški državni zbor je sprejel predlog za stalno nastavljanje telefonistinj.

x Ženske ljudskošolske ravnateljice. Ženske dobivajo vedno več pravic in odpirajo se jim nova mesta v javnih službah. Mestni magistrat v Bergenu na Norveškem je sklenil, da se na ravnateljska mesta ljudskih šol dopuste tudi ženske, in sicer z enako plačo kakor moški.

x Poljakinje proti gizdavi obleki. Kačor poroča list „Nowa Reforma“, so Poljakinje v Varšavi ustanovile društvo, katerega članice imajo delati proti potratni ženski noši. Delovanje v tem društvu bo velikega socialnega pomena in dobro bi bilo, da bi si res neznj spol vzel poljske ženske za vzgled.

x Ženske v obrti na Nemškem. V Lettejevem zavodu v Berlinu so napravile gojenke mojstrsko izkušnjo: 1 za knjigoveštvo, 4 za fotografiranje; pomočniško izkušnjo so pa prestale: za krojaštvo 7, fotografiranje 14 in za knjigoveštvo 7.

Kmečki delavec.

y Napredek. Na drugem mestu smo zadnjič prinesli obširno poročilo o obnem zboru Slovenske Km. Zveze na belo nedeljo v Mariboru. Poročilo kaže, da stoji naša stranka neomajno na pridobljenem stališču, da se naša misel vedno globokeje oprijemlje spoštnostajarskega ljudstva. In kar nas posebno veseli, je to, da se ne zadovoljimo s priborjenim, ampak gremo vedno naprej. To je pokazal tudi zadnji občni zbor. Storiili so se na njem velevažni sklepi za bodoče delo. Najvažnejši med njimi je gotovo sklep, da hoče naša stranka v bodoče obrniti več pozornosti slovenskemu delavstvu ter ga pritegniti v našo politično organizacijo. Začeva je zelo pereča in nujno potrebna rešitve. Slovenski delavec, bodisi ene ali druge vrste, na Sp. Stajerskem, zlasti po mestih in v trgih, je velik revež. Mnoge vlove v svoje mreže socialni demokrati in so potem za nas v narodnem in verskem oziru izgubljeni, drugi padejo v zanjke zagrizenega nemštva, tretji zopet tavajo okrog in ne vedo kam. To se to pa izpremenilo, če bomo izvedli gori navedeni sklep. Pomladili in okrepili bomo naše vrste s tisoči in tisoči ljudi, ki so nam sedaj nasprotni ali pa stoje mrtvo na strani. To bo velikega pomena za nas kot stranko, kajti čim globokeje v ljudskih vrstah sloni kaka stranka, tem močnejša in uplivnejša je, a bo velike važnosti tudi za nas kot narod, ker bomo mnogo rojenih Slovencev otepi narodne smrti. Kaj čuda, če sedaj po naših mestih in trgih nič ne napredujemo in mnogokje nemškutarstvo celo raste. Za delavstvo, ki je po večini slovensko, se ni nihče brigal. Delavci so to videli in čutili, zato se jim ni zdelo prav nič nelep in nepošteno, da se tudi oni niso brigali za slovenstvo. Oni, ki jih ni skvarila socialna demokracija ali nemška zagrizenost, so otrpli in postali brezbrizni. Od brezbriznosti do odpadništva je pa samo en korak. Da se hoče naša stranka resno oprijeti dela, kaže že to, da je ravno na zadnjem obnem zboru izvolila v vodstvo, v odbor Slovenske Kmečke Zveze viničarja Repina. S tem je resno in dejanski pokazala, da hoče združiti pod svojim okriljem vse stanove, da se hoče zavzeti tudi za zapuščeno delavstvo. In to je gotovo lep in velik napredek.

x Vsem enake pravice. Razni politični boji zadnjega časa so povzročili, da smo precej pozabili na eno glavnih točk našega programa, na splošno in enakovoljno pravico za razne postavbo in ustavodajne zatore. Po velikem boju, ki se je izvršil za splošno in enako volilno pravico za državni zbor, smo takorekoč obstali na priborjenem stališču in ne krenemo nič več naprej. To pa ni prav. Kakor zahtevamo povsod drugod, da se mora izvesti načelo: Vsem enake pravice, tako moramo tudi glede raznih volitev dovesti to načelo do zmag. S tem ne izpolnjujemo samo nekakega naravnega zakona, ampak vršimo veliko narodno, socialno in tudi gospodarsko delo. Pomislamo samo, kako bi se izpremenilo vse naše narodno in gospodarsko življenje v deželi in v naših avtonomnih mestih, če bi prišlo v teh zastopih do splošne in enake volilne pravice? Prišli bi mi do svojih narod-

nih pravic in tudi z ljudskim denarjem bi se ne gospodarilo več tako kot dosedaj. Uverjeni smo, da bo zdaj, ko bomo pritegnili široke delavske vrste na našo stranko, ta ljudska misel zopet krepkeje stopila na dan in bomo z novim ognjem šli v boj, da jo uresničimo. Kakor imamo povsod enake dolžnosti, tako zahtevamo tudi povsod enake pravice.

y Ostanite na kmetih! Dandanes se dekleta posebno močno selijo z dežele v mesta in industrijske kraje, misleč, da je v mestih bolj udobno življenje kot na deželi. A pomnite, da dandanes ni vse zlato, kar se sveti, posebno v mestih ne. Res je, da so plače v mestu pri gospodi mnogokrat lepše kot pri kmetu, a to je slaba vaba za dekleta. Denar le malokoga osreči. Poleg tega pa se v mestih marsikatero prej pošteno dekle pogubi in pokvari, denar pa, ki ga zasluži, uporabi za lišp in gizdavo obleko. V mestih je dandanes služkinj, kuharic in prodajalk v izobilju, nasprotno pa na deželi primanjkuje posebno ženskih poslov. Opazujemo tudi, da plače poslov na deželi primeroma bolj rastejo kot v mestih. Glavno pa je zdravje in dobro ime, ki si ga pošteno dekle na kmetih gotovo 10krat lažje ohrani kot v mestih. Poleg tega pa obstajajo dandanes na deželi skoro v vsaki župniji dekliske Marijine družbe, dekliske zveze in izobraževalna društva, v katerih najde pošteno dekle dovolj razvedrila in potrebnega pouka. Pameten gospodar tudi ne brani svojim poslom vstopa v te organizacije. Drugače je v mestih. Tam se pogosto pripeti, da služkinja še v cerkev ne sme, Slovenska dekleta, ki ljubijo svojo domaćijo, ne silite v mesta, v tujino!

y Kmečki delavci na Češkem. Od 6 milijonov prebivalstva pripada 2.400.000 oseb kmečkemu stanu. Ostali pa pripadajo mestnim prebivalcem in industriji. Kmečkih delavcev je na Češkem po zadnjem ljudskem štetju 230.127, in 126.874 poslov. Če pomislimo, da tudi ta ali oni iz domače rodbine ostane doma ter dela kot hlapec ali dekla, smemo reči, da je skoro pol milijona ljudi na Češkem zaposlenih v službi na kmetih. Ze iz teh števil se vidi, kako važen je stan kmečkih delavcev.

Zveza krščanskih lesnih delavcev v Nemčiji je štela koncem leta 1911 17.459 članov, 1011 več kakor leta 1910. Dohodkov je imela Zveza 1.011.153 m. Za plačilna gibanja in za stavke je izdala Zveza 59.055 mark, bolniških podpor se je izplačalo za 44.210, brezposelnih podpor za 27.611 mark. Agitacija je stala 23.700, zvezno glasilo 25.833 mark. Skupno premoženje znaša 743.266 mark, in sicer upravlja centrala sama 614.336 mark, 128.936 mark pa upravljajo skupine in plačilnice.

y Pridnost in varčnost. Iz seznamov zemljiških knjižnih uradov na Spodnjem Stajerskem od l. 1900 do 1910 je spoznati, da je v tem času na Spodnjem Stajerskem 758 viničarjev in 114 hlapcev postalo samostojnih posestnikov, skupno torej 872. Vsi ti so v 10. letih večinoma po lastni pričnosti prišli do samostojnosti. Med temi je 32 celo takih, ki posedujejo veleposestva, to je plačujejo nad 120 K cesarskega davka. Največ, to je nad 500, pa je takih, ki so lastniki manjših posestev ali takozvani kočlarji. S pridnostjo in varčnostjo lahko pride dandanes tudi v naših krajih

pošten delavec, hlapec ali viničar, do lastne grude; ni mu treba tvegati svojega življenja v daljni Ameriki, kjer je sedaj na 100tisoče delavcev brez kruha. — Pisec teh vrstic pozna posestnika v mariborski okolici, ki ni ne vinarja počečoval. Ko je prišel od vojakov, je začel varčevati po krajcarjih. Danes je vrt in ponosen kmet, ima posestvo, ki meri 34 oralov najlepše zemlje, in celo brez vsega dolga.

y Poštenost, pot do sreče. V vasi Hlinkovice na Češkem je pri bogatem veleposestniku Briznickem služil za hlapca Ivan Burival, in sicer že od 14. leta sem. Skozi 22 let je bil vedno zvest in pošten pri vseh opravilih. Gospodar ga je izredno spoštoval. Nekoč so gospodarju tatovi po noči ukradli iz omare poleg hranilnih knjižic tudi 26.000 K denarja, katerega je prejšnji dan vzdignil v hranilnici za nakup sosednjega posestva. Gospodar je tatove sicer odpodil, a pete so pa vendar odnesli. Zasledoval jih je s svojimi hlapci, toda vjeti jih ni mogel. Drugo jutro je hlapec Burival našel pred hlevom listnico s 26.000 K; tatovi so jo izgubili, ko so bežali. Ivan takoj sporoči svojim tovarišem v hlevu veselo novico. Vsi trije tovariši so Ivana nagovarjali, naj ne da denarja gospodarju nazaj, ampak naj se vsi štirje s tisočaki razdelijo. Ivan je to odločno odklonil in je pesel denar gospodarju, kateri je Ivana bogato obdaril in mu je potem čez nekaj dni vročil oporoko, v kateri mu izroči onih 26.000 K po njegovi smrti. Ko je gospodar umrl, si je Ivan kupil lepo kmetijo, na kateri še sedaj živi srečo svoje poštenosti. Če bi si bil pa po krivici prilastil denar, bi bil gotovo sedel v ječi, ali bi ga pa bila celo življenje mučila pekoča vest.

y Zasramovanje Kristusovega trpljenja na socialno-demokratski veselici. Iz Posavja se nam piše: Dragi g. urednik! Veseli nas, da ste začeli v „Slov. Gospodarju“ priobčevati tudi sestavke o delavcih na deželi. Pri nas v Posavju skušajo socialni demokrati tudi med nas hlapce zavesti socialno-demokratske nauke. Zatorej tovariši, le pridno čitajte „Slovenskega Gospodarja“. Glejte, kako se norčujejo socialisti o križu, verskih resnicah itd. V nekem listu sem čital n. pr. sledeči zanimivi slučaj: Na maskarado socialno-demokratskega društva v Virgesu na Nemškem na 2. februarja je prišla tudi neka ženska, ki je bila preoblečena v Izveličarja s križem na rami. Babnica je večkrat nalašč padla. Obležena je bila v dolgo, rdečo suknjo, nosila je na glavi trnjevo krono, lase si je razpletla in se našemila z veliko brado. Križ je bil narejen iz desk in je bil 1'65 m velik in 20 cm širok. Na zgornjem koncu je bil napis: „Prvi socialni demokrat“. — Žalostno zasmehovanje sv. križevega pota je končal orožnik, ki je rdečo bogokletnico naznanil sodniji. Nauk si iz tega žalostnega dogodka, kam vodi socialna demokracija, naši bralci in bralke lahko sami napravite.

Osrednji posredovalni urad za kmečke delavce je ustanovila c. kr. kmetijska družba na Dunaju jeseni leta 1911. Urad je organiziran po vzoru delavske centrale v Nemčiji in ima pred vsem namen, preiskovati delo galskim delavcem za kmečka dela v zavezni Avstriji.